

ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ

2023 он

ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- ХҮҮХДЭД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО
- ЗАЛУУЧУУДАД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО
- АХМАД НАСТАНД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО
- ЭХЧҮҮД, ЭМЭГТЭЙЧҮҮДЭД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО
- ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭНД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО
- МАЛЧДАД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО

ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ

ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

УЛААНБААТАР ХОТ
2023 ОН

**ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ**

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүргийн 4-р хороо,
Нэгдсэн Үндэстний гудамж-5 Улаанбаатар-15160

info@mlsp.gov.mn

+ (976) 51-261553 /Бичиг хэрэг/

+ (976) 51-261973 /Хэвлэлийн төлөөлөгч/

+ (976) 11-328634 /Факс/

www.mlsp.gov.mn

mlsp.gov.mn

А АГУУЛГА

●	ХҮҮХДЭД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО	4
I	• Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ • Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ • Хүүхэд хөгжил, хамгаалал	
●	ЗАЛУУЧУУДАД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО	10
II	• Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйлчилгээ • Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ • Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ	
●	АХМАД НАСТАНД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО	18
III	• Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ • Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаа • Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ	
●	ЭХЧҮҮД, ЭМЭГТЭЙЧҮҮДЭД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО	28
IV	• Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ • Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ • Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаа	
●	ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭНД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО	34
V	• Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаа • Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ • Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ	
●	МАЛЧДАД ЧИГЛЭСЭН БОДЛОГО	46
VI	• Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ • Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаа	

Монгол Улсын хүүхдийн тоо

1,252,049

▼▼▼

Эрэгтэй

640,755

Эмэгтэй

611,294

Нийт хүн амд эзлэх хувь

36.2%

Гар утас, таблетэд зориулсан хувилбар

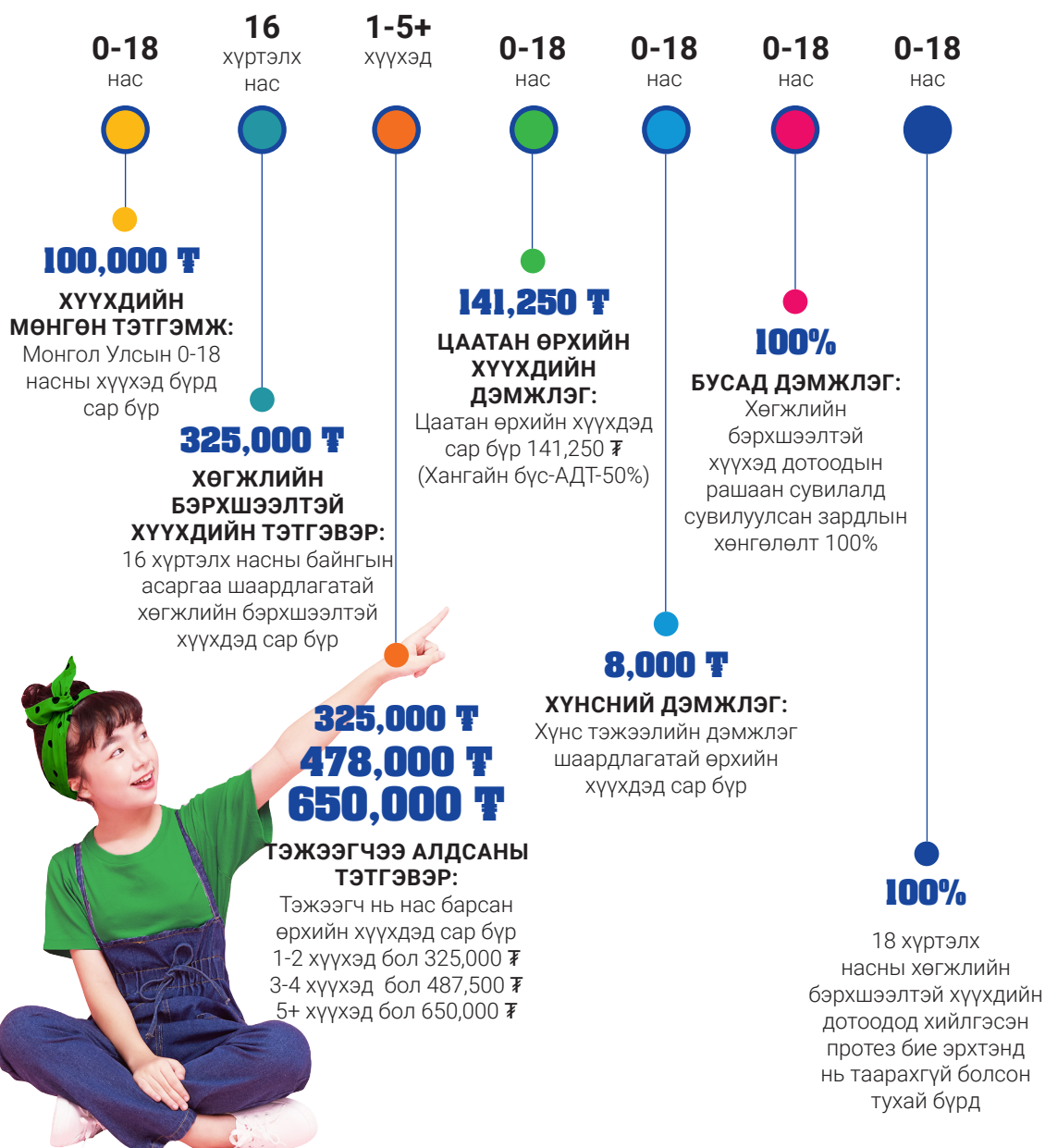
ХҮҮХЭД

ХӨГЖИЛ,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХҮҮХЭД ТӨРӨӨС ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ТЭТГЭВЭР,
ТЭТГЭМЖ, АСРАМЖ, ХАЛАМЖ, ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХ ЭРХТЭЙ

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ:

ХҮҮХДИЙН ЭСЭН МЭНД АМЬДРАХ ЭРХТЭЙ

0-18 нас

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛ:

Хүүхдийн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл (2023 онд нэг сард 5,500 төгрөг, жилд 66,000 төгрөг)-ийг төрөөс хариуцан төлнө.

ТЭЖЭЭГЧЭЭ АЛДСАНЫ ТЭТГЭВЭР АВАХ ЭРХ:

Тэжээгчийн асрамжид байсан **19 нас** хүрээгүй хүүхэд, мөн эцгээ нас барснаас хойш төрсөн хүүхдэд тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр олгоно.

(даатгуулагч 20 буюу түүнээс дээш жил, эсхүл нас барахын өмнөх 5 жилийн 3 жилд тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн байх)

ХҮҮХЭД ХӨГЖИЛ:

ХҮҮХЭД ХӨГЖИХ ЭРХТЭЙ

ХҮҮХДИЙН

48

ЗУСЛАН

- Хүүхдийн танин мэдэх, сэтгэн бодох чадварыг хөгжүүлэх
- Эрүүл ахуйн зөв дадал хэвшилтэй болгох
- Байгаль орчинтой зөв харьцах, хамгаалах
- Хамтдаа суралцаж хөгжих хүүхдийн зуслан ажиллаж байна.

ХҮҮХДИЙН ОРДОН, ТЕАТР, ХӨГЖЛИЙН ТӨВ:

Хүүхдийн хүсэл сонирхлыг хөгжүүлэх, уралдаан тэмцээн, хөгжлийн хөтөлбөр, дугуйлан секц, бүлэг, клубд хамрагдах эрхийг хангах зорилгоор Хүүхдийн ордон, театр, Хөгжлийн төв ажиллаж байна.

15

Хүүхдийн
ордон

6

Хөгжлийн
төв

4

Хүүхдийн
театр

ХҮҮХДИЙН ТӨЛӨӨ САН:

- Хүүхдэд зориулсан бүтээн байгуулалтыг санхүүжилтээр дэмжих
- Олон улс, тив, дэлхийн урлаг, спортын уралдаан, тэмцээнд оролцож амжилт гаргасан хүүхдэд шагнал урамшуулал олгох
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг тив, дэлхийн уралдаан, тэмцээнд оролцох бэлтгэлийг хангах, оролцоход дэмжлэг үзүүлж байна.

ХҮҮХЭД ХАМГААЛАЛ:

Child
Helpline 108
Mongolia

ХҮҮХЭД ХАМГААЛУУЛАХ ЭРХТЭЙ

24

цагийн турш,
үнэ төлбөргүй

108

ХҮҮХДИЙН
ТУСЛАМЖИЙН
УТАС

ТӨЛБӨРГҮЙ ЗАЛГА

● Хүүхэд санаа
бодлоо илэрхийлэх,
сэтгэл зүйн зөвлөгөө
авах

● Эцэг, эхчүүд
хүүхдийн хөгжил,
хүмүүжил, төлөвшил,
нас сэтгэхүйн
онцлогийн талаар
зөвлөгөө авах

● Хүүхдийн эрхийн
зөрчлийн дуудлага
өгөх

ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН ЗӨРЧЛИЙГ МЭДЭЭЛЭХ:

Таны эргэн тойронд хүүхэд
хүчирхийлэлд өртөх, хоол ундгүй, хараа
хяналтгүй орхих зэргээр хүүхдийн
эрхийг зөрчиж байгаа бол дараах сувагт
хандаж хүүхдийн эрхийг хамгаалж,
үүргээ биелүүлээрэй:

- 108 (хүүхдийн тусламж), 107 (гэр
бүлийн хүчирхийлэл), 102 (цагдаа)
дугаар утас
- Аймаг, дүүрэг, сум, хорооны
нийгмийн ажилтан
- Сургуулийн нийгмийн ажилтан
- Хамтарсан баг

ХҮҮХДИЙН ЭРХИЙН ХУУЛЬ ЗҮЙН ХОРООНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ:

Аймаг, дүүрэг бүрд хүүхдийн эрхийн
хууль зүйн хороо ажиллаж гэмт хэрэгт
холбогдсон, гэмт хэргийн гэрч, хохирогч
болсон хүүхдийн хууль ёсны ашиг
сонирхлыг хамгаална:

- Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны
бүх шатанд хамгаалах, хүүхдэд ээлтэй
явуулах
- Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны
явцад сэтгэл зүй, нийгэм, эдийн засгийн
хүндрэл бэрхшээлийг даван туулах,
хүүхдийг хэрэг хянан шийдвэрлэх
ажиллагааны сөрөг нөлөөллөөс ангид
байлгах
- Дахин гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдохоос
урьдчилан сэргийлэх
- Сургалт, хүмүүжлийн тусгай байгууллагад
хүмүүжиж байгаад суллагдсан хүүхдийг
нийгэмд хэвийн амьдрахад нь дэмжлэг,
туслалцаа үзүүлэх

Монгол Улсын залуучуудын тоо

1,012,167

▼▼▼

Эрэгтэй

510,490

Эмэгтэй

501,677

Нийт хүн амд эзлэх хувь

29.3%

Гар утас, таблетэд зориулсан хувилбар

ЗАЛУУЧУУД

ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨГЖИЛ, ОРОЛЦОО:

ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨГЖЛИЙН

Залуучуудын хөгжлийг дэмжих, тэдний оролцоог хангах дараах үйлчилгээ үзүүлж байна:

- Амьдрах ухааны чадвар эзэмшүүлэх сургалт
- Залуучуудын хүсэл, сонирхол, эрэлт, хэрэгцээнд тулгуурласан сонирхлын бүлгийн үйл ажиллагаа
- Хууль зүйн туслалцаа болон эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд холбон зуучлах
- Гэр бүл төлөвлөлт, гэр бүлийн харилцаа, тулгамдсан бэрхшээлийг даван туулах талаарх сургалт, сэтгэл зүйн үйлчилгээ
- Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, зөвлөгөө, мэдээлэл, ажилд зуучлал
- Гарааны бизнес эрхлэлтийг дэмжих.

43

ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨГЖИЛ, ОРОЛЦОО:

ГАРААНЫ БИЗНЕС ЭРХЛЭГЧ ЗАЛУУЧУУДАД

10.0-20.0 сая

САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГИЙГ ЭРГЭН ТӨЛӨХ НӨХЦӨЛГҮЙГЭЭР ОЛГОНО

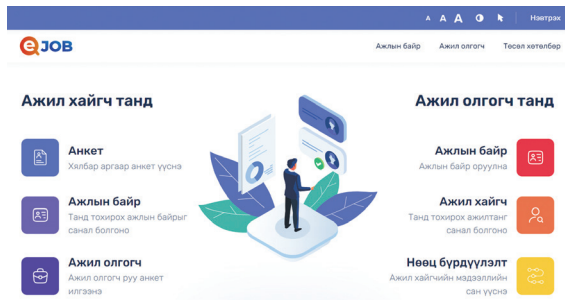
- Шинэ технологи, инновац бүхий шинэлэг санал, санаачилга гаргаж, аж ахуй эрхлэх төсөл боловсруулсан шилдэг гарааны бизнес эрхлэгч залуу болон залуучуудын багийг нээлттэй өрсөлдөөний зарчмаар шалгаруулж, **10.0 сая** төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг аймаг, дүүргийн шилдэг гарааны бизнест олгоно.
- Улсын хэмжээнд шалгарсан гарааны бизнесийн 6 багт **15.0-20.0 сая** төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг эргэн төлөх нөхцөлгүйгээр олгоно.
- Гарааны бизнесийн санааг баяжуулах, өрсөлдүүлэх, хөгжүүлэх зэрэг арга хэмжээг **бизнесийн зөвлөх** (ментор)-ийн туслалцаатайгаар зохион байгуулна.

АЖИЛД ЗУУЧЛАХ:

Та өөрт тохирох ажлын байр, ажилтнаа хөдөлмөр эрхлэлтийн цахим систем "Ejob" платформ /<https://ejob.gov.mn/home>, аппликэйшн/-ээс сонгох боломжтой.

- Ажил хайгчийн ажлын туршлага, ур чадвар, чадамж, байршлыг харгалзан "Job matching" алгоритмын тусламжтайгаар ажил хайгч, ажлын байрны нийцлийг тодорхойлж, тохирох ажлын байр, ажилтныг санал болгох
- Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх

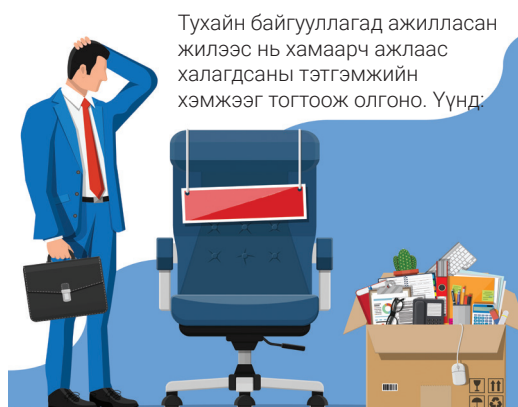
ХӨДӨЛМӨРИЙН ГЭРЭЭНИЙ ТӨРӨЛ:

- Ажлын бүтэн бус цагаар ажиллах, зайнаас ажиллах зэрэг хөдөлмөрийн гэрээний төрлөөс ажил үүргийн онцлогтой холбогдуулан сонгож байгуулах боломжтой.
- Ажил олгогчийн хөдөлмөр эрхлэлтийн харилцааны онцлогийг харгалзан ажилтны гүйцэтгэж байгаа ажил үүрэгтэй холбогдуулан үл өрсөлдөх гэрээ, сургалтын гэрээ, нууц хадгалах гэрээ, эд хөрөнгийн бүрэн хариуцлагын гэрээ байгуулж болно.

ХӨДӨЛМӨРИЙН СОНИРХЛЫН МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭЛТ:

- Хөдөлмөрийн сонирхлын маргааныг талууд эхний ээлжид харилцан тохиролцож шийдвэрлэх бүхий л хүчин чармайлт гаргах үүрэгтэй
- Харилцан тохиролцож шийдвэрлэж чадаагүй тохиолдолд хөдөлмөрийн зуучлагчийн дэмжлэгтэйгээр маргааныг зохицуулах, хөдөлмөрийн арбитраар маргааныг эцэслэн шийдвэрлэнэ.

АЖЛААС ХАЛАГДСАНЫ ТЭТГЭМЖ:

Ажилласан жил:

6 сар-2 жил
ажилласан бол

2-5 жил
ажилласан бол

5-10 жил
ажилласан бол

10 буюу түүнээс дээш жил
ажилласан бол

Тэтгэмжийн хэмжээ:

► **1-ээс дээш** сарын үндсэн цалин

► **2-оос дээш** сарын үндсэн цалин

► **3-аас дээш** сарын үндсэн цалин

► **4-өөс дээш** сарын үндсэн цалин

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ:

ОНЦГОЙ ТОХИОЛДЛЫН ТЭТГЭМЖ:

18 нас хүрээгүй байхдаа бүтэн өнчин болсон 18-24 насны иргэнд **1,200,000 Т**-ийг нэг удаа олгоно.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ:

Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж:

Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас хөдөлмөрийн чадвараа түр хугацаагаар алдахаас өмнө **3 сар ба түүнээс дээш** хугацаанд төлсөн даатгуулагч хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж авах эрхтэй.

Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаа /сараар/

3-59 **60-119** **120-179** **180 ба түүнээс дээш**

50 **55** **60** **75**

Тэтгэмж бодох хэмжээ /хувиар/

2024.01.01-ний өдрөөс хэрэгжинэ.

Тахир дутуугийн тэтгэвэр:

20 буюу түүнээс дээш жил, эсхүл тахир дутуу болохын өмнөх 5 жилийн **3 жилд тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн** даатгуулагч ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас хөдөлмөрийн чадвараа 50-иас доошгүй хувиар байнга буюу удаан хугацаагаар алдаж тахир дутуу болсон даатгуулагч тахир дутуугийн тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй.

Ажилгүйдлийн тэтгэмж:

Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэлийг ажилгүй болохоосоо өмнө **24 сараас доошгүй** хугацаанд, үүнээс **сүүлийн 9 сард нь тасралтгүй төлсөн** ажилгүй болсон даатгуулагч ажилгүйдлийн тэтгэмж авах эрхтэй.

Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаа /сараар/

24-59 **60-119** **120-179** **180 ба түүнээс дээш**

50 **55** **60** **70**

Тэтгэмж бодох хэмжээ /хувиар/

2024.01.01-ний өдрөөс хэрэгжинэ.

Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг нийтдээ 36 сараас доошгүй хугацаагаар төлсөн даатгуулагч нь ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас нас барсан бол түүний гэр бүлийн гишүүнд 2 сая төгрөгийн тэтгэмж олгоно.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН БАГЦ ХУУЛИЙН ШИНЭЧЛЭЛИЙН ХҮРЭЭНД:

2024.01.01
ӨДРӨӨС
хэрэгжинэ

2024.01.01

➤ **ХУРИМТЛАЛЫН ТОГТОЛЦООНД ШИЛЖИНЭ:**

Нийгмийн даатгалын хуваарилалтын зарчим (эв санааны)-аас хуримтлалын тогтолцоонд үе шаттайгаар шилжинэ.

➤ **ШИМТГЭЛИЙН 2%-ИЙН ОРЛОГЫГ МӨНГӨН ХЭЛБЭРЭЭР БАЙРШУУЛНА:**

Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн ажил олгогчийн төлсөн 1.0, даатгуулагчийн төлсөн 1.0, нийт 2.0 хувийн, сайн дураар даатгуулагчийн төлсөн 2.0 хувийг нөөц санд байршуулна.

➤ **НӨӨЦ САНГААС ДАРААХ ЗҮЙЛД ЗАРЦУУЛЖ БОЛНО:**

Тэтгэврийн нөөц санд байршуулсан даатгуулагчийн мөнгөжүүлсэн орлогыг түүний саналд үндэслэн Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд заасан санхүүгийн хэрэгсэлд болон тухайлсан хуулиар зохицуулсан

- эрүүл мэнд,
- боловсрол,
- орон сууцны ипотекийн санхүүжилтэд хөрөнгө оруулж болно

➤ **БАЙНГЫН АСАРГАА ШААРДЛАГАТАЙ ХҮҮХДЭЭ АСАРЧ БАЙГАА ЭХ/ЭЦГИЙН ШИМТГЭЛИЙГ ТӨРӨӨС ХАРИУЦНА:**

Эмнэлгийн хяналтад байдаг, байнгын асаргаа шаардлагатай 18 хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдээ асарч байгаа ажил хөдөлмөр эрхлээгүй эх/эцгийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг улсын төсвөөс бүрэн хариуцна.

2024.01.01-ний өдрөөс хэрэгжинэ

МӨНГӨЖҮҮЛСЭН ОРЛОГЫГ ӨВЛҮҮЛНЭ:

Нэрийн дансны мөнгөжүүлсэн орлогын тодорхой хэсгийг даатгуулагчийн хууль ёсны өв залгамжлагчид нь өвлүүлнэ.

2030 оноос хэрэгжинэ

Монгол Улсын ахмад настны тоо

364,593

▼▼▼

Эрэгтэй

113,527

Эмэгтэй

251,066

Нийт хүн амд эзлэх хувь

10.5%

Гар утас, таблетэд зориулсан хувилбар

АХМАД НАСТАН

ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭ

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ:**ӨНДӨР НАСНЫ ТЭТГЭВЭР
ТОГТООЛГОХ ЭРХ:**

Бүрэн тэтгэвэр

- Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг 21 жил 6 сар (2023 онд) ба түүнээс дээш хугацаанд төлсөн эрэгтэй **60 нас**, эмэгтэй **55 нас** хүрсэн даатгуулагч өөрөө хүсвэл
- Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлөх доод хугацааг хангаагүй төрсөн ондоо харгалзах насанд хүрсэн даатгуулагч өөрөө хүсвэл

Хувь тэнцүүлсэн

- Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн байвал зохих нөхцөлийг хангаагүй боловч **10-20** хүртэл жил тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн, төрсөн ондоо харгалзах насанд хүрсэн бол өөрөө хүсвэл

ШИМТГЭЛ ТӨЛӨХ ДООД ХУГАЦАА:

Тэтгэвэр тогтоолгох он	Шимтгэл төлсөн байвал зохих доод хугацаа
2023	21 жил 6 сар
2024	21 жил 9 сар
2025	22 жил
2026	22 жил 3 сар
2027	22 жил 6 сар
2028	22 жил 9 сар
2029	23 жил
2030	23 жил 3 сар
2031	23 жил 6 сар
2032	23 жил 9 сар
2033	24 жил
2034	24 жил 3 сар
2035	24 жил 6 сар
2036	24 жил 9 сар
2037	25 жил

ТЭТГЭВЭР ТОГТООЛГОХ НАС:

Даатгуулагчийн төрсөн он	Тэтгэврийн нас	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй
1957 ба түүнээс өмнө төрсөн	60 нас	1962 он ба түүнээс өмнө төрсөн бол 55 нас
1958	60 нас 3 сар	
1959	60 нас 6 сар	
1960	60 нас 9 сар	
1961	61 нас	
1962	61 нас 3 сар	
1963	61 нас 6 сар	55 нас 3 сар
1964	61 нас 9 сар	55 нас 6 сар
1965	62 нас	55 нас 9 сар
1966	62 нас 3 сар	56 нас
...	...	...
1977 ба түүнээс хойш төрсөн	65 нас	...
...	...	...
2002 ба түүнээс хойш төрсөн		65 нас

ТЭЖЭЭГЧЭЭ АЛДСАНЫ ТЭТГЭВЭР:

20 буюу түүнээс дээш жил, эсхүл нас барахын өмнөх 5 жилийн 3 жилд тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн даатгуулагч ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас нас барвал түүний асрамжид байсан хуульд заасан гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүд тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр авах эрхтэй.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛ:

Тэтгэврээс өөр тогтмол мөнгөн орлогогүй иргэний эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл (2023 онд 1 сард 11,000 төгрөг, жилд 132,000 төгрөг шимтгэл)-ийг төрөөс хариуцан төлнө.

Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг нийтдээ 36 сараас доошгүй хугацаагаар төлсөн даатгуулагч, тэтгэвэр авагч нь ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас нас барсан бол түүний гэр бүлийн гишүүнд 2 сая төгрөгийн тэтгэмж олгоно.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН БАГЦ ХУУЛИЙН ШИНЭЧЛЭЛИЙН ХҮРЭЭНД:

2024.01.01
ӨДРӨӨС
хэрэгжинэ

2024.01.01

➤ ДААТГУУЛАГЧ ӨНДӨР НАСНЫ ТЭТГЭВЭРТ ӨӨРИЙН СОНГОЛТООР ГАРНА

Даатгуулагч насны хувьд өөрийн сонголтоор тэтгэврээ тогтоолгоно (60/55 насанд эсхүл төрсөн ондоо хагалзах насанд хүрээд)

➤ ДАРААЛСАН 7 ЖИЛИЙГ 5 ЖИЛ БОЛГОНО

Даатгуулагч дараалсан 5 жилийн дундаж цалин хөлснөөс тэтгэврээ тогтоолгоно.
Дараалсан 6, 7 жилийн дундаж цалин хөлснөөс тэтгэврээ тогтоолгосон иргэдийн тэтгэврийг 5 жилийн дундаж цалин хөлснөөс тооцон өөрчлөн тогтооно.

➤ ОЛОН ЖИЛ ШИМТГЭЛ ТӨЛӨХИЙГ УРАМШУУЛНА

Олон жил шимтгэл төлж ажилласан даатгуулагч илүү өндөр тэтгэврээ авна.
Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг 20 жилээс илүү төлсөн жил тутамд дундаж цалин хөлснөөс 1.5 хувиар тооцон нэмэгдүүлж байсан бол тэтгэврийг шимтгэл төлж ажилласан жил тутамд 2 хувиар тооцно.

➤ ТЭТГЭВРИЙН ТУСГАЙ ЗОХИЦУУЛАЛТ

Өндөр насны тэтгэврээ авч байсан тэтгэврээ авагч нас барсан бол түүний нөхөр/эхнэрийн өндөр насны тэтгэврийг нэмэгдүүлнэ.
Тэтгэврийн нэмэгдлийн хэмжээ нь нас барсан тэтгэврээ авагчийн авч байсан тэтгэврийн 20 хувьтай тэнцүү байна.

➤ ТЭТГЭВРИЙГ ЖИЛ БҮР НЭМЭГДҮҮЛНЭ

Тэтгэврээ авагчийн тэтгэврийн хэмжээг өмнөх оны инфляцын түвшинтэй уялдуулан жил бүрийн 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн нэмэгдүүлнэ.

➤ ТЭТГЭВРИЙН ДААТГАЛЫН ТӨРӨЛД ДААТГУУЛАХГҮЙ БАЙЖ БОЛНО

Ажил олгогч, хүнтэй хөдөлмөрийн гэрээ, хөлсөөр ажиллах, ажил гүйцэтгэх болон тэдгээртэй адилтгах гэрээний дагуу ажиллаж байгаа хуульд заасан тэтгэврээ тогтоолгох насанд хүрсэн тэтгэврээ авагч өөрөө хүсвэл тэтгэврийн даатгалын төрөлд даатгуулахгүй байж болно.

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ:

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ САНГААС:

САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГ:

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор 5.0 хүртэлх сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг 24 сарын хугацаанд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй олгоно.

АХМАД МЭРГЭЖИЛТНИЙ ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ:

Ахмадын мэдлэг, ажлын туршлагыг өсвөр хойч, залуу үеийнхэнд өвлүүлэх, зөвлөн туслах үйлчилгээ (сургалт, ментор, дадлагын хэлбэрээр)-г үзүүлэх болон хувиараа аж ахуй эрхэлж орлогоо нэмэгдүүлэхэд нь холбон зуучлах үйлчилгээ үзүүлнэ.

ХҮҮХЭД ХАМГААЛАГЧ ТӨСӨЛ:

Хүүхдийн эрх, аюулгүй байдлыг хангах, энэ төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлийг бууруулах, хүүхдийг аливаа эрсдлээс хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор өндөр насны тэтгэвэрт гарсан 65 хүртэлх насны иргэдээс "Хүүхэд хамгаалагч"-ийг сонгон сургалтад хамруулж, гэрээ байгуулан ажиллана.

“
5 сая
▼
24 сар

“
**сургалт,
ментор**

“
**гэрээ
байгуулан
ажиллана**

АХМАД НАСТНЫ ТУХАЙ ХУУЛИАС:

ТЭТГЭВЭРТ БЭЛТГЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ЖИШИГ ЗАГВАР

Өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох хугацаа дөхсөн болон өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгож байгаа ахмад настныг нийгэм, эдийн засаг, сэтгэл зүйн хувьд бэлтгэнэ /Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2020 оны 121 дүгээр тушаал/.

АХМАДЫН САН

Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь ажиллаж байсан ахмад настанд нэмэгдэл тэтгэвэр, тэтгэмж, түлээ, нүүрс олгох, хүндэтгэл үзүүлэх, нийгэм, соёл, урлаг, аялал, биеийн тамир, спортын арга хэмжээ зохион байгуулж, хөдөлмөр, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэх, орон сууцтай болоход дэмжлэг үзүүлнэ.

Энэ арга хэмжээнд зориулан аж ахуйн нэгж, байгууллага **өөрийн төсөв, үйл ажиллагааны орлогоосоо цалингийн нийт сангийн 3 хүртэл хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр** байгуулна /Засгийн газрын 2017 оны 197 дугаар тогтоол/.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ХАРИЛЦАА:

ХӨДӨЛМӨРИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА

АХМАД НАСТАНД ЭЭЛТЭЙ АЖЛЫН БАЙР

1

Ахмад настан, тэтгэвэр
авагч хөдөлмөр эрхэлж
болно.

2

Ажилтан өндөр насны
тэтгэвэр авч байгаа нь
түүний цалин хөлсийг
бууруулах болон хуульд
заасан бусад эрхийг
хязгаарлах үндэслэл
болохгүй.

3

Ажил олгогч ахмад настны
хүсэлтээр ажлын цагийг
богиносгож, бүтэн бус
цагаар ажиллуулж, эрүүл
мэндэд нь харшлахгүй өөр
ажилд шилжүүлэх асуудлыг
хөдөлмөрийн дотоод журмаар
зохицуулна.

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ:

Байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настанд улирал бүр **60,000 төгрөг** олгоно.

275,000 Т**АХМАД НАСТНЫГ АСАРЧ БУЙ ХҮНД ОЛГОХ ТЭТГЭМЖ:**

- Тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, ганц бие ахмад настныг гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа иргэнд сар бүр
- Эмнэлгийн хяналтад байдаг, байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настныг асарч байгаа иргэнд сар бүр

Тээврийн зардал**АХМАД НАСТНЫ ТЭЭВРИЙН ЗАРДАЛ:**

- Нийслэл, аймгийн төвийн нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэгүй зорчино.
- 1000 км-ээс дээш алслагдсан газраас нийслэлд эмчилгээ хийлгэхээр ирсэн тохиолдолд нэг талын тээврийн зардлыг жилд 1 удаа нөхөн олгоно.

1 удаа**ПРОТЕЗ, ОРТОПЕДИЙН ЗАРДАЛ:**

- Хөл, гарын протезын хэрэгсэл 5 жил тутамд 1 удаа
- Сонсох, харах эрхтний ортопедийн хэрэгслийг худалдан авсан болон дотоодод хийлгэсэн зардлыг 5 жил тутамд 1 удаа
- Шүдний протезийн хэрэгсэл 3 жил тутамд 1 удаа

тус тус жишиг үнээр
/10,000-1,200,000т/

НАСНЫ ХИШИГ ТЭТГЭМЖ:**ЖИЛД 2 УДАА**

65-69 нас: ————— 50,000 Т
 70-79 нас: ————— 80,000 Т
 80-89 нас: ————— 150,000 Т
 90-с дээш нас: ————— 250,000 Т

Ахмад настны амралт, сувилал:

- Амралтын газар 7 хоног, сувиллын газар 10 хоног амрахад 140,000-200,000 төгрөгийн хөнгөлөлт жилд 1 удаа
- Дотоодын рашаан сувиллын зардлын 50%, нэг талын тээврийн зардлыг 100% жилд 1 удаа (эмнэлгийн байгууллагын дүгнэлтээр болон хүндэт донор ахмад настанд)

140,000-200,000 ₮

140,000 ₮

АХМАД НАСТАНД ҮЗҮҮЛЭХ ТҮЛШНИЙ ҮНИЙН ДЭМЖЛЭГ:

Орон сууцны хөлс төлөх, түлш худалдан авахад жилд 1 удаа, **140,000 ₮** (хүндэт донор болон тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй ганц бие ахмад настанд)

АЛДАР ГАВЬЯАГ НЬ ҮНЭЛЖ:

Монгол Улсын баатар, ахмад дайчин зэрэг онцгой гавьяатай ахмад настанд сар бүр **200,000 ₮** олгоно. Гавьяат цолтон зэрэг ахмад настанд сар бүр **150,000 ₮** олгоно.

БУСАД ДЭМЖЛЭГ:

- Ахмад настны хүндэтгэлд жилд 2 удаа тус бүр **10,000 ₮**
- Хүнс тэжээлийн дэмжлэг шаардлагатай өрхийн ахмад настанд сар бүр **16,000 ₮**
- Тайгад амьдарч байгаа цаатан өрхийн ахмад настанд сар бүр **282,500 ₮** (зөвхөн Хөвсгөл аймаг)
- Нийгмийн даатгалын сангаас оршуулгын тэтгэмж авах эрх үүсээгүй ахмад настан нас барвал **2 сая төгрөг** олгоно.

Монгол Улсын эмэгтэйчүүдийн тоо

1,761,400

▼▼▼

Нийт хүн амд эзлэх хувь

50.9%

Гар утас, таблетэд зориулсан хувилбар

IV

**ЭХЧҮҮД,
ЭМЭГТЭЙЧҮҮД**

ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭ

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ:

ЖИРЭМСНИЙ БОЛОН АМАРЖСАНЫ ТЭТГЭМЖ АВАХ ЭРХ:

— Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг жирэмсний чөлөө авахаас өмнө 12 сараас доошгүй хугацаанд, үүнээс сүүлийн 6 сард нь уг шимтгэлийг тасралтгүй төлсөн бол

— Дээрх хугацааг хангасан даатгуулагч эх, хүүхдээ 196-гаас доошгүй хоног тээгээд дутуу төрүүлсэн буюу үр хөндүүлсэн, жирэмслэлтийг эмнэлгийн аргаар тасалсан, мөн 196 хоног тээгээгүй боловч амьдрах чадвартай хүүхэд төрүүлсэн бол

— Хөдөлмөр эрхэлж байгаад хууль тогтоомжид заасны дагуу хүүхдээ асрах чөлөөтэй байх хугацаанд дахин хүүхэд төрүүлсэн бол

ШИМТГЭЛ ТӨЛСӨН ХУГАЦААГ НЭМЭГДҮҮЛЭН ТООЦУУЛАХ:

Даатгуулагч эх тэтгэвэр тогтоолгохдоо төрүүлсэн болон үрчлэн авсан хүүхэд бүрийн тоогоор **1 жил 6 сараар** шимтгэл төлж ажилласан хугацаагаа нэмэгдүүлэн тооцуулах боломжтой.

ӨНДӨР НАСНЫ ТЭТГЭВЭР ТОГТООЛГОХ ЭРХ:

Төрүүлсэн болон 3 хүртэл настайд нь үрчлэн авсан дөрөв, түүнээс дээш хүүхдээ 6 настай болтол өсгөсөн эх 20-иос доошгүй жил тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн, 50 нас хүрсэн бол өөрийн хүсэлтээр

ТАХИР ДУТУУГИЙН ТЭТГЭВЭР АВАХ ЭРХ:

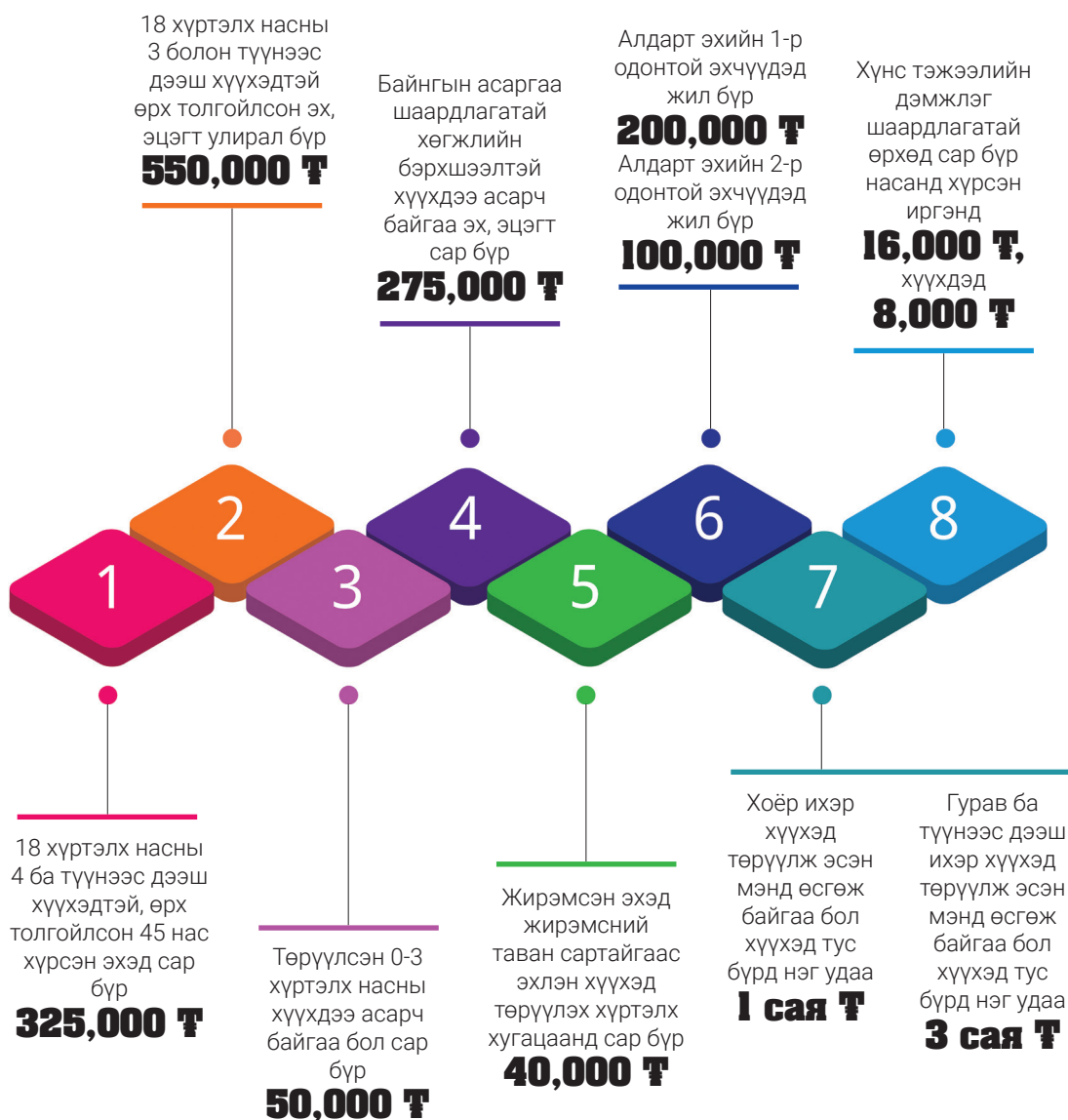
20 буюу түүнээс дээш жил, эсхүл тахир дутуу болохын өмнөх 5 жилийн 3 жилд тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн даатгуулагч ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас хөдөлмөрийн чадвараа 50-иас доошгүй хувиар байнга буюу удаан хугацаагаар алдаж тахир дутуу болсон бол.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛ:

- Сайн дураар даатгуулагч эх хүүхдээ **3** нас хүртэл нь асарсан хугацааны шимтгэлийн 50%-ийг тэтгэмжийн даатгалын сан болон улсын төсвөөс, албан журмаар даатгуулагч эхийн уг хугацааны шимтгэлийг 100% ажил олгогчоос хариуцан төлнө.
- Хүүхдээ 2 (ихэр бол 3) нас хүртэл нь өсгөн бойжуулж байгаа эх (эцэг)-ийн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл (2023 онд нэг сард 11,000 төгрөг, жилд 132,000 төгрөг)-ийг төрөөс хариуцан төлнө.
- Байнгын асаргаа шаардлагатай **18** хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдээ асарч ажил хөдөлмөр эрхлээгүй эхийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг улсын төсвөөс бүрэн хариуцна /2024.01.01-ний өдрөөс хэрэгжинэ/.

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ:

МӨНГӨН ТЭТГЭМЖ:

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ:

ХҮҮХЭД ХАРАХ ТӨВД ТҮРЭЭСИЙН БОЛОН БУСАД ДЭМЖЛЭГ:

Хүүхэд харах үйлчилгээ явуулж байгаа төвд тухайн жилийн 6 хүртэл сарын хугацааны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт болон бусад дэмжлэг олгоно.

ХҮЧИРХИЙЛЭЛД ӨРТСӨН ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ:

Хохирогчийг ажлын байраар хангах, мэргэжлийн сургалтад хамруулах үйлчилгээ үзүүлнэ.

ЭМЭГТЭЙЧҮҮДЭД ЗОРИУЛСАН БОГИНО ХУГАЦААНЫ УР ЧАДВАРЫН СУРГАЛТ:

Хөдөлмөрийн харилцааны талаарх мэдлэг олгох, мэргэжлийн, суурь болон цахим ур чадварыг богино хугацаанд эзэмшүүлэх сургалтыг зохион байгуулна.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ХАРИЛЦАА:

ХӨДӨЛМӨРИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА

ГЭР БҮЛД ЭЭЛТЭЙ АЖЛЫН БАЙР

Монгол Улсын нийт хөгжлийн
бэрхшээлтэй иргэний тоо

115,115

▼▼▼

Эрэгтэй

66,019

Эмэгтэй

49,096

Хүүхэд

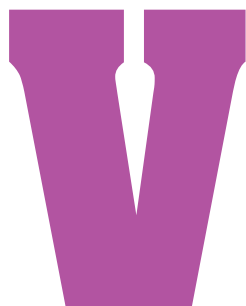
11,818

Нийт хүн амд эзлэх хувь

3.3%

Гар утас, таблетэд зориулсан хувилбар

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭН

ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ:

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

5-10

хүртэлх сая төгрөгийн
санхүүгийн дэмжлэг

ИРГЭНД ҮЗҮҮЛЭХ САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГ:

Бичил үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, өрхийн аж ахуй эрхэлж, ажлын байр бий болгох зорилготой хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн болон хөгжлийн бэрхшээлтэй гэр бүлийн гишүүнээ гэртээ асарч байгаа (давхар хөдөлмөр эрхэлдэггүй) хүний боловсруулсан төслийг шалгаруулж, барьцаагүй, хүүгүй 5.0-10.0 хүртэлх сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг 36 хүртэл сарын хугацаанд 50%-ийг нь эргэн төлөх нөхцөлтэй олгоно.

Иргэн санхүүгийн дэмжлэгийг 5.0 сая төгрөгөөс бага хэмжээгээр авах бол хүсэлтээ бичгээр гаргана.

БОРЛУУЛАЛТЫН БОЛОН АЖЛЫН БАЙРНЫ ТҮРЭЭСИЙН ДЭМЖЛЭГ:

- Ажлын байр түрээслэн 6 сараас дээш хугацаагаар тасралтгүй үйл ажиллагаа эрхэлсэн хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн,
- Мөн нийт ажилтны 50-аас доошгүй хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнтэй аж ахуйн нэгж байгууллага, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үүсгэн байгуулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, төрийн бус байгууллага, бизнес инкубатор төвийн бойжигчид тухайн жилийн 6 хүртэл сарын хугацаанд түрээсийн төлбөрийн дэмжлэгийг олгоно.

50

хувийг эргэн төлөх
нөхцөлтэйгөөр

ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГАД ҮЗҮҮЛЭХ САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГ:

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хамгаалах чиглэлээр 3-аас доошгүй жил байнгын үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн бус байгууллагын боловсруулсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний онцлогт нь нийцсэн тохируулгатай ажлын байр бий болгож, тогтвортой ажиллуулах төслийг сонгон шалгаруулж:

- Нэг ажлын байранд **10.0** хүртэл сая төгрөгөөр тооцон, барьцаагүй, хүүгүй, **20.0** хүртэл сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг 36 хүртэл сарын хугацаанд 50 хувийг эргэн төлөх нөхцөлтэйгээр олгоно.

10 30 50
сая төгрөгийн
санхүүгийн
дэмжлэг

АЖ АХУЙН НЭГЖИД ҮЗҮҮЛЭХ САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГ:

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг ажлын байраар хангах ажил олгогчийн төсөлд нэг ажлын байранд **10.0** хүртэл сая төгрөгөөр тооцон, барьцаагүй, хүүгүй, **30.0** хүртэл сая төгрөг, бичил үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчид **50.0** хүртэл сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг 36 сарын хугацаанд эргэн төлөх нөхцөлтэйгээр олгоно.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ХАРИЛЦАА:

ХӨДӨЛМӨРИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНД ЭЭЛТЭЙ АЖЛЫН БАЙР:

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуульд заасан тохирох хэрэглэгдэхүүнээр хангах замаар ажил олгогч хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангана.

1

2

3

4

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ажиллуулаагүй бол ажиллуулбал зохих орон тоо тутамд ногдох төлбөрийн хэмжээ нь хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээтэй тэнцүү байх бөгөөд уг төлбөрийг сар бүр Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих санд төлнө. Энэ төлбөрийг гагцхүү хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжихэд зарцуулна.

Өмчийн төрөл хэлбэрээс үл хамааран 25 ба түүнээс дээш ажилтантай аж ахуйн нэгж, байгууллага нийт ажлын байрандаа 4 хувиас доошгүй орон тоонд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг ажиллуулна.

Ажил олгогч хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг тохирох хэрэглэгдэхүүнээр хангах замаар хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангана.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ажиллуулаагүй орон тоо тутамд хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээгээр сар бүр Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих дэд санд төлбөр төлнө.

“Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ажиллуулаагүй орон тоо тутамд ногдох төлбөрийг хөнгөлөх, чөлөөлөх” журмыг Засгийн газрын 2022 оны 253 дугаар тогтоолоор баталсан.

Ажил олгогч тохирох хэрэглэгдэхүүнээр хангахгүйгээр хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийн харилцааг дуусгавар болгохыг хориглоно.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн тэтгэвэр, тэтгэмж авч байгаа нь түүний цалин хөлсийг бууруулах болон энэ хуульд заасан бусад эрхийг хязгаарлах үндэслэл болохгүй.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ:

ТАХИР ДУТУУГИЙН ТЭТГЭВЭР:

- 20 буюу түүнээс дээш жил, эсхүл тахир дутуу болохын өмнөх 5 жилийн 3 жилд тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн даатгуулагч ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас хөдөлмөрийн чадвараа 50-иас доошгүй хувиар байнга буюу удаан хугацаагаар алдаж тахир дутуу болсон даатгуулагч тахир дутуугийн тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй.
- Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний улмаас хөдөлмөрийн чадвараа удаан хугацаагаар буюу байнга алдаж тахир дутуу болсон бол нийгмийн даатгалын шимтгэл төлж ажилласан хугацаа харгалзахгүйгээр тахир дутуугийн тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ЧАДВАР НӨХӨН СЭРГЭЭХТЭЙ ХОЛБОГДСОН ТӨЛБӨР:

Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний улмаас хөдөлмөрийн чадвараа 30 ба түүнээс дээш хувиар алдсан даатгуулагч хөдөлмөрийн чадвар нөхөн сэргээхтэй холбогдсон дараах төлбөр авах эрхтэй:

- Хиймэл эрхтэн, засал эмчилгээ (протез, ортопед) хийлгэх
- Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлээ төлүүлэх
- Рашаан сувилалд эмчлүүлэхэд ирж, очих унааны зардал
- Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчтөний сувилалд эмчлүүлж сувилуулах тусламж, үйлчилгээний хувьсах зардал.

ТЭЖЭЭГЧЭЭ АЛДСАНЫ ТЭТГЭВЭР:

Даатгуулагч үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний улмаас нас барсан бол түүний асрамжид байсан гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүд тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй.

Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг нийтдээ 36 сараас доошгүй хугацаагаар төлсөн даатгуулагч нь ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас нас барсан бол түүний гэр бүлийн гишүүнд 2 сая төгрөгийн тэтгэмж олгоно.

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ:

ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖИД:

16 насанд хүрсэн одой иргэнд сар бүр **325,000 ₮**

Хөдөлмөрийн чадвараа 50 ба түүнээс дээш хувиар алдсан 16 насанд хүрсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд сар бүр **325,000 ₮**

Байнгын асаргаа шаардлагатай иргэнд улирал бүр **60,000 ₮** тус тус олгоно.

ДОТООДОД ХИЙЛГЭСЭН ПРОТЕЗИЙН ЗАРДАЛ:

- 18 хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн протез бие эрхтэнд нь таарахгүй болсон тохиолдол бүрд
- ҮОМШӨ-ний даатгалгүй иргэнд протезийн үнийг 3 жил тутам 1 удаа
- 18 хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд болон ҮОМШӨ-ний даатгалгүй иргэнд ортопед болон тэргэнцэр зэрэг тусгай хэрэгслийн үнийг 3 жил тутам 1 удаа нөхөн олгоно.

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ:

50-100%

ЭМЧИЛГЭЭ, СУВИЛГААНЫ ЗАРДАЛ:

- Дотоодын рашаан, сувилалд сувилуулах хүнд эрхийн бичгийн зардлын 50-100%-ийг жилд 1 удаа
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд хүүхдийн зусланд амрахад эрхийн бичгийн үнийн 50%, эмнэлгийн магадалгаагаар усан эмчилгээний хийлгэхэд зардлын 70%-ийг жилд 1 удаа тус тус олгоно.

БРАЙЛЬ

СУРГАЛТЫН ДЭМЖЛЭГ:

- Брайль үсгэн материал, хэвлэл, техник, тоног төхөөрөмжийг дотоодод үнэгүй тээвэрлэнэ.
- Брайль болон томруулсан үсэгтэй ном, сурах бичиг, сонин сэтгүүл хэвлэх зардлыг жилд 1 удаа нийгмийн халамжийн сангаас хариуцна.
- 18 насанд хүрсэн бүрэн хараагүй, сонсгол, хэл ярианы бэрхшээлтэй иргэний утасны зардалд сар бүр **20,000 ₮** хөнгөлөлт олгоно.

75%
50%

ТЭЭВРИЙН ЗАРДАЛ:

- Нийслэлээс **1000 км** ба түүнээс дээш алслагдсан газраас эмчийн магадалгаагаар нийслэлд ирж эмчлүүлэх тохиолдолд ирж, очих унааны зардлыг жилд 1 удаа нөхөн олгоно.
- Нийтийн тээврээр үнэ төлбөргүй зорчино.
- Дотоодын рашаан, сувилалд сувилуулах иргэнд нэг талын унааны зардлын 50%-ийг хөнгөлнө.
- Бүрэн хараагүй хүн эмчилгээ хийлгэхээр нийслэл орон нутгийн хооронд зорчих шаардлагатай бол ирж буцах унааны зардлын 75%-ийг жилд 1 удаа хөнгөлнө.

140,000 ₮

ТҮЛШНИЙ ХӨНГӨЛӨЛТ:

Орон сууцны халаалт төлөх, нийтийн халаалтгүй бол түлш авахад зориулж жилд 1 удаа **140,000 ₮** (бүрэн хараагүй, бүрэн хэлгүй дүлий, одой, байнгын асаргаа шаардлагатай 16 хүртэлх насны хүүхэд, хөдөлмөрийн чадвараа бүрэн алдсан иргэд хамрагдана)-ийн хөнгөлөлт үзүүлнэ.

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ:**АСРАН ХАМГААЛАГЧИД ОЛГОХ ЗАРДАЛ:**

- Тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, ганц бие хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа бол сар бүр **275,000 ₮**
- Эмнэлгийн хяналтад байдаг, байнгын асаргаа шаардлагатай хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асарч байгаа бол сар бүр **275,000 ₮**
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд болон түүний асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн цэцэрлэг, сургуульд ирж, очих зардалд жилд 1 удаа **200,000 ₮**
- Хөдөө орон нутгаас аймаг, нийслэлд ирж суралцах хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд болон түүний асран хамгаалагч тус бүрт ирж, очих унааны зардлыг жилд нэг удаа авто замын болон агаарын тээврийн тарифт үнээр
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг асарч байгаа бол сар бүр **275,000 ₮**-ийг тус тус олгоно.

ГАВЬЯА ШАГНАЛ:

Олимп, тивийн наадам, дэлхийн зэрэглэлийн тэмцээнд оролцож медаль хүртсэн тохиолдолд нэг удаагийн мөнгөн урамшуулал олгоно.

БУСАД ДЭМЖЛЭГ:

- Нийгмийн даатгалын сангаас оршуулгын тэтгэмж авах эрх үүсээгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн нас барвал **2 сая төгрөг** олгоно.
- Хүнс тэжээлийн дэмжлэг шаардлагатай өрх бол том хүнд **16,000 ₮**, хүүхдэд **8,000 ₮** сар бүр олгоно.
- Тайгад амьдарч байгаа цаатан өрхийн гишүүн иргэн бол сар бүр **282,500 ₮** (зөвхөн Хөвсгөл аймаг) олгоно.

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН ТӨВ

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮҮХДЭД ҮЗҮҮЛЭХ ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- Кейс менежментийн үйлчилгээ
- Эрт үеийн хөгжлийн дэмжлэг, оролцоо (портеж)-ны үйлчилгээ
- Тоглоомын сангийн үйлчилгээ
- Сэргээн засах тусламж үйлчилгээ
- Явуулын үйлчилгээ
- Гэр бүлийн зөвлөгөө, үйлчилгээ
- Бүлгээр хөгжүүлэх үйлчилгээ
- Өсвөр үеийнхний зөвлөгөө, үйлчилгээ

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ НАСАНД ХҮРЭГЧДЭД ҮЗҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- Зөвлөгөө, мэдээллийн үйлчилгээ
- Бие даан амьдрахад дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ
- Хөдөлмөр эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ
- Протез, ортез, туслах хэрэгслийн үйлчилгээ
- Эрүүл мэндийг дэмжих үйлчилгээ
- Сургалт, нөлөөллийн үйлчилгээ үзүүлнэ.

Монгол Улсын нийт малчин
иргэний тоо

305,079

▼▼▼

Малчин өрхийн тоо

190,800

Нийт хүн амд эзлэх хувь

8.8%

Гар утас, таблетэд зориулсан хувилбар

МАЛЧИН

ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ:**МАЛЧДЫН МАЛЖУУЛАХ САНХҮҮГИЙН
ДЭМЖЛЭГ ҮЗҮҮЛЭХ****4 САЯ Т****Өрхийг гэрээт малчнаар
ажиллуулах:**

Улаанбаатар хот болон аймгийн төвөөс суманд, сум хооронд шилжин суурьшиж, мал маллах хүсэлтэй өрхийг гэрээт малчнаар ажилд зуучилж, 4.0 сая төгрөгийн үнийн дүнтэй тэнцэхүйц мал олгох арга хэмжээнд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгөөр хамруулна.

5 САЯ Т**Малгүй болон цөөн малтай
малчин өрхийг малжуулах
санхүүгийн дэмжлэг:**

21 аймаг, нийслэлийн алслагдсан 3 дүүргийн малгүй болон бог малд шилжүүлснээр 200 хүртэлх толгой малтай малчин өрхийг 5.0 сая хүртэлх үнийн дүнтэй тэнцэхүйц мал олгох арга хэмжээнд эргэн төлөгдөх нөхцөлөөр хамруулна.

**Мал маллах болон малын ашиг шим
боловсруулах сургалтад хамруулах:**

Малжуулах арга хэмжээнд хамрагдсан малчин өрхөд мал маллах арга ухааны болон ашиг шимийг боловсруулах сургалт, туршлага солилцох зэрэг үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ХАРИЛЦАА:**Туслах малчны эрх, үүрэг:**

Хөдөлмөрийн тухай хуулиар туслах малчин, гэрийн үйлчилгээний ажилтан болон тэдгээртэй адилтгах ажилтан таны хөдөлмөрийн харилцааг зохицуулсан бөгөөд та бусад ажилтны нэгэн адил хөдөлмөрийн харилцааны үндсэн эрх эдэлж, холбогдох үүргийг хүлээнэ.

Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасны дагуу туслах малчин зөвшөөрсөн бол түүний цалин хөлсний 30-аас илүүгүй хувийг мөнгөн бус хэлбэрээр олгож болох бөгөөд энэхүү цалин хөлс нь чанарын шаардлага хангасан бараа бүтээгдэхүүн, мал, бусад эд хөрөнгө байж болох ба тэдгээрийн үнийг зах зээлийн дунджаас илүүгүй байна.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ:

50 & 55

Өндөр насны тэтгэвэр:

Нийт 20-иос доошгүй жил, үүнээс 15-аас доошгүй жил малчнаар ажиллаж тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн эрэгтэй 55 нас, нийт 20-иос доошгүй жил үүнээс 12 жил 6 сараас доошгүй жил малчнаар ажиллаж тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн эмэгтэй 50 нас хүрсэн бол өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй.

50%

Тахир дутуугийн тэтгэвэр:

20 буюу түүнээс дээш жил, эсхүл тахир дутуу болохын өмнөх 5 жилийн 3 жилд тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн даатгуулагч ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас хөдөлмөрийн чадвараа 50-иас доошгүй хувиар байнга буюу удаан хугацаагаар алдаж тахир дутуу болсон даатгуулагч тахир дутуугийн тэтгэвэр тогтоолгон авах эрхтэй.

5 жил

Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл:

Малчин, туслах малчин сайн дураар даатгуулах бол тухайн үед мөрдөж байгаа сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнд ногдох тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 50 хувийг улсын төсвөөс 5 жилийн хугацаанд хариуцан төлнө.
/2024.01.01-ний өдрөөс хэрэгжинэ/

3 сар ба түүнээс дээш

Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж:

Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас хөдөлмөрийн чадвараа түр хугацаагаар алдахаас өмнө 3 сар ба түүнээс дээш хугацаанд төлсөн даатгуулагч хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж авах эрхтэй.

Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийг нийтдээ 36 сараас доошгүй хугацаагаар төлсөн даатгуулагч нь ердийн өвчин, ахуйн ослын улмаас нас барсан бол түүний гэр бүлийн гишүүнд 2 сая төгрөгийн тэтгэмж олгоно.

ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХ

ЦАХИМ СУВГУУД:

- Төрийн үйлчилгээний цахим систем <https://e-mongolia.mn/home>
- Нийгмийн даатгалын үйлчилгээний цахим систем <https://daatguulagch.ndaatgal.mn/>
“Нийгмийн даатгал” аппликейшн
- Халамжийн үйлчилгээний цахим систем <https://ehalamj.mn/>
- Хөдөлмөр эрхлэлтийн цахим систем <https://ejob.gov.mn/home>
- Төрийн үйлчилгээний цахим машин (ТҮЦ машин) <https://tutsmashin.gov.mn/>

ХОЛБОО БАРИХ МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол Улс, 211238, Улаанбаатар хот,
Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо, Бага тойруу 13/1

7777-1289, 11-328030

undeg@ndaatgal.mn

www.ndaatgal.mn

sigomongolia

Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо,
Чингисийн өргөн чөлөө, Хөдөлмөрийн ордон

1800-0724, 70136987

info@hudulmur-halamj.gov.mn

www.hudulmur-halamj.gov.mn

ImplementingAgency

Монгол улс, Улаанбаатар хот Сүхбаатар дүүрэг,
VIII хороо, Бага тойруу 44А Төрийн өмчийн XI байр

1800-0724, 51-261854

info@fcy.gov.mn

www.fcy.gov.mn

fcy.mn

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
7-р хороо, Эрхүүгийн гудамж, Хөгжлийн
бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар

7777-2001, 7703-2222

info@gadpwd.gov.mn

www.gadpwd.gov.mn

gadpwd

УТАСНЫ ЖАГСААЛТ

Аймаг/дүүргийн нэр	Нийгмийн даатгалын хэлтэс	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар/хэлтэс	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар/хэлтэс
Архангай аймаг	7507 9000	7733 1220	7052 2738
Баян-Өлгий аймаг	7042 2101	7741 1220	7042 2705
Баянхонгор аймаг	7044 4475	7744 1220	7044 2972
Булган аймаг	7034 2226	7731 1220	7034 3389
Говь-Алтай аймаг	7048 3483	7748 1220	7048 3371
Говьсүмбэр аймаг	7054 1289	7740 1220	7054 3661
Дархан-Уул аймаг	7705 7799	7037 1137	7037 8737
Дорнод аймаг	7758 5955	7058 2255	7058 4455
Дорноговь аймаг	7052 3223	7728 1220	7052 2738
Дундговь аймаг	7059 2309	7799 1220	7059 3971
Завхан аймаг	9546 2481	7746 1220	7046 2202
Орхон аймаг	7577 6699	7035 2644	7035 7200
Өвөрхангай аймаг	7032 2136	7032 2741	7032 3355
Өмнөговь аймаг	7053 3356	7053 3911	7053 2205
Сүхбаатар аймаг	7051 8915	7051 8414	7051 8979
Сэлэнгэ аймаг	7036 3087	7736 1220	7036 2269
Төв аймаг	7027 4004	7720 1220	7027 2484
Увс аймаг	7045 4805	7745 1220	7045 2852
Ховд аймаг	7509 1212	7743 1220	7043 2922
Хэнтий аймаг	7056 2212	7038 8424	7056 3533
Хөвсгөл аймаг	7038 2572	7786 1220	9504 5051
Багануур дүүрэг	7021 0021	7021 2316	7021 2020
Багахангай дүүрэг	7049 1151	7049 1207	7049 1049
Баянгол дүүрэг	7200 1289	7707 1220	7000 7292
Баянзүрх дүүрэг	7555 8484	7708 1220	7741 5151
Налайх дүүрэг	7023 2369	7023 3113	7023 2108
Сонгинохайрхан дүүрэг	7017 5959	7017 4406	7017 0027
Сүхбаатар дүүрэг	7000 4300	7714 1220	7016 7345
Хан-Уул дүүрэг	7510 3030	7717 1220	7777 7373
Чингэлтэй дүүрэг	7000 7790	7718 1220	9800 0560